

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.05.2016, sp. zn. 21 Cdo 2826/2015, ECLI:CZ:NS:2016:21.CDO.2826.2015.1

Číslo: 94/2017

Právní věta: K projednání a rozhodnutí sporu o neúčinnost smlouvy, jejímž předmětem je nemovitost nacházející se na území České republiky, není dána příslušnost českých soudů podle Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, jestliže žalovaný má bydliště na území Spolkové republiky Německo.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.05.2016

Spisová značka: 21 Cdo 2826/2015

Číslo rozhodnutí: 94

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Příslušnost soudu mezinárodní

Předpisy: čl. 2 odst. 1 Nařízení (ES) č. 44/2001 ve znění do 10.01.2015

čl. 3 odst. 1 Nařízení (ES) č. 44/2001 ve znění do 10.01.2015

čl. 5 odst. 3 Nařízení (ES) č. 44/2001 ve znění do 10.01.2015

§ 42a obč. zák. ve znění do 31.12.2013

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 3. 2015, sp. zn. 5 Co 161/2015.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se žalobou podanou u Okresního soudu ve Strakonicih dne 21. 10. 2013 domáhal, aby bylo určeno, že „smlouva kupní ze dne 10. 12. 2012, vložená do katastru nemovitostí s právními účinky vkladu práva k 11. 12. 2012, na základě které H. B. prodal žalované nemovitosti – budovu v části obce Č., stojící na pozemku st. parc. č. 37/2, pozemek st. parc. č. 37/2 a pozemek parc. č. 386, vše v kat. úz. Č. u L., obec L.“, je vůči němu právně neúčinná. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že směnečným platebním rozkazem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 7. 2013, č. j. 13 Cm 747/2013-10, který nabyl právní moci dne 20. 8. 2013, byla H. B. uložena povinnost zaplatit žalobci ze směnky ze dne 25. 4. 2012 „směnečný peníz ve výši 300 000 Kč, dále úrok ve výši 6 % p. a. od 26. 4. 2013 směnečnou sumu ve výši 1 000 Kč a náklady exekučního řízení ve výši 38 862,80 Kč“,

že H. B. převedl kupní smlouvou ze dne 10. 12. 2012 na žalovanou, která je jeho dcerou, uvedené nemovitosti za částku 650 000 Kč, která neodpovídá jejich obvyklé ceně, že H. B., který nevlastní žádný majetek, touto kupní smlouvou zkrátit možnost uspokojení pohledávek žalobce a že žalované jako jeho dceři musel být tento jeho úmysl znám.

2. Okresní soud ve Strakoniciích – poté, co žalovaná vznesla „námitku věcné a místní nepřislušnosti soudu, a tedy pravomoci českého soudu“ – usnesením ze dne 28. 2. 2014, č. j. 6 C 436/2013-53, vyslovil svou místní nepřislušnost a rozhodl o postoupení věci místně příslušnému Okresnímu soudu v Českých Budějovicích. Dospěl k závěru, že vzhledem k předmětu řízení, kterým je jednání žalované a jejího otce spočívající v uzavření kupní smlouvy, k němuž došlo (jak vyplývá z jejího znění) v Českých Budějovicích, je soudem místa, kde došlo ke škodné události, ve smyslu čl. 5 bodu 3 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 Okresní soud v Českých Budějovicích. Shledal, že nelze postupovat podle čl. 6 bodu 4 uvedeného nařízení, neboť v tomto případě „je předmětem smlouvy nikoli nárok ze smlouvy a žaloba zde není spojena s žalobou týkající se věcných práv k nemovitostem, nýbrž účelem řízení je posouzení jednání žalované jako jednání, které je postaveno na roveň protiprávnímu jednání, což jednoznačně splňuje kritéria pouze v článku 5 bod 3 tohoto nařízení“.

3. Krajský soud v Českých Budějovicích – poté, co Okresní soud v Českých Budějovicích vyslovil nesouhlas s postoupením věci – usnesením ze dne 13. 10. 2014, č. j. 5 Nc 1201/2014-65, rozhodl, že nesouhlas Okresního soudu v Českých Budějovicích s postoupením věci je důvodný. S odkazem na rozsudky Soudního dvora Evropské unie ve věcech C-261/90 a C-115/88 dospěl k závěru, že u odpůrcí žaloby se nejedná o kvazideliktní jednání, a že proto nelze postupovat podle čl. 5 bodu 3 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001, a že odpůrcí žaloba nespadá ani pod pojem věcných práv k nemovitostem ve smyslu čl. 22 bodu 1 tohoto nařízení. Použitelným neshledal ani ustanovení čl. 6 bodu 4 nařízení, neboť odpůrcí žaloba podle jeho názoru není žalobou, která by mohla být spojena se žalobou týkající se věcných práv k nemovitostem proti témuž žalovanému. Uložil Okresnímu soudu ve Strakoniciích, aby se vypořádal s námitkou žalované uvedenou v jejím podání ze dne 28. 1. 2014 „co do její úplnosti“, neboť žalovaná v tomto svém prvním úkonu adresovaném soudu zpochybnila i jeho mezinárodní příslušnost.

4. Okresní soud ve Strakoniciích usnesením ze dne 13. 11. 2014, č. j. 6 C 348/2014-81, řízení zastavil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení a že žalobci se vrací „na soudním poplatku“ 1 000 Kč. Z toho, že žalovaná ve svém prvním úkonu učiněném vůči tomuto soudu podáním ze dne 28. 1. 2014 namítala jako součást své procesní obrany nedostatek příslušnosti soudu a že žádné ustanovení Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 „nezakládá mezinárodní příslušnost soudu v České republice“, dovodil, že ve věci není dána pravomoc soudů České republiky a že jde o nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit.

5. K odvolání žalobce a žalované Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 3. 3. 2015, č. j. 5 Co 161/2015-95, potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve výroku o zastavení řízení a ve výroku o vrácení soudního poplatku, změnil jej ve výroku o náhradě nákladů řízení tak, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení 8 228 Kč k rukám advokáta JUDr. I. N., a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů odvolacího řízení 2 238,50 Kč k rukám advokáta JUDr. I. N. Dospěl k závěru, že odpůrcí žaloba podle ustanovení § 42a obč. zák., která směřuje proti osobě dlužníku blízké, v jejíž prospěch byl učiněn „zkracovací“ právní úkon, nespadá pod pojem deliktní nebo kvazideliktní odpovědnost podle čl. 5 bodu 3 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001, neboť z „pouhé nečinnosti“ osoby dlužníkovi blízké, po které se vyžaduje, aby vynaložila potřebnou aktivitu k poznání úmyslu dlužníka zkrátit věřitele, nelze dovodit, že by se dopustila deliktního nebo kvazideliktního jednání; znamená to pouze „její neúspěch v odpůrcí žalobě“. Odvolací soud odkázal na rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ve věci C-261/90, v němž rovněž nebylo aplikováno ustanovení čl. 5 bodu 3 „Bruselské úmluvy z roku 1968“ v případě „odpůrcí žaloby ve francouzském právu“, a uzavřel, že mezinárodní příslušnost soudu prvního stupně nezakládají ani

ustanovení čl. 6 bodu 4, čl. 22 bodu 1 a čl. 24 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Namítá, že právní povaha odpůrcí žaloby je specifická v tom, že je žalován „další, třetí subjekt“, a že proto „odporovatelnost právního úkonu lze považovat za jednání, které má charakter deliktního či kvazideliktního jednání“ ve smyslu čl. 5 bodu 3 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001. Uvedl, že ve spojitosti se zásadou, podle které kromě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti založená na úzké vazbě mezi soudem a právním sporem nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti, je třeba nahlížet na charakter odpůrcí žaloby odlišně proti rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ve věci C-261/90, na které odkázaly soudy, a zdůraznil, že odpůrcí žaloba zakládá „v konečném důsledku“ povinnost žalované strpět exekuci, která bude vykonána v České republice, na její majetek, který se nachází také v České republice, a že k uzavření kupní smlouvy jako protiprávnímu jednání i k možnému vzniku škody žalobce došlo také na území České republiky. Má za to, že je dána i místní příslušnost podle čl. 6 bodu 4 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001, neboť kupní smlouva jako odporovatelné právní jednání omezuje vlastnické právo žalované a „fakticky“ se rozhoduje o nemovitosti a právech k ní. Uzavřel, že nelze „odhlédnout“ od toho, že převedením nemovitostí na žalovanou mohlo dojít i k trestněprávně postižitelnému jednání H. B., na něhož byla podána obžaloba pro přečin poškození věřitele podle § 222 trestního zákoníku. Žalobce navrhl, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a „věc vrátil k dalšímu řízení“.

III.

Přípustnost dovolání

7. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), neboť řízení ve věci bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

8. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

9. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

10. V projednávané věci závisí napadené rozhodnutí odvolacího soudu na vyřešení otázky procesního práva, zda je dána pravomoc českých soudů k projednání a rozhodnutí sporu o neúčinnost kupní smlouvy, jejímž předmětem je nemovitost nacházející se na území České republiky, jestliže žalovaný má bydliště ve Spolkové republice Německo. Protože tato právní otázka v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, je dovolání proti usnesení odvolacího soudu podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

IV.

Důvodnost dovolání

11. Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalobce není opodstatněné.

12. Pravomocí se obecně rozumí oprávnění státního orgánu řešit otázky, které jsou mu zákonem svěřeny. Pravomoc civilních soudů se po věcné stránce vztahuje na věci uvedené v ustanovení § 7 odst. 1 o. s. ř., podle něhož v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. Pravomoc civilních soudů současně vyjadřuje nejen poměr k pravomoci jiných státních orgánů České republiky, ale i k cizině, tj. poměr českých soudů k cizozemským soudům nebo úřadům.

13. Vzhledem k tomu, že žalobce má bydliště na území České republiky, že žalovaná má bydliště ve Spolkové republice Německo a že předmětem řízení je neúčinnost kupní smlouvy, uzavřené mezi žalovanou a jejím otcem H. B., vůči žalobci, soudy obou stupňů správně dovodily, že při řešení otázky, zda projednání a rozhodnutí této věci náleží do pravomoci soudů České republiky, je třeba postupovat podle Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „Nařízení Brusel I“); na tom nemění nic skutečnost, že Nařízení Brusel I bylo ke dni 10. 1. 2015 zrušeno Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, neboť Nařízení Brusel I se i nadále použije na řízení zahájená přede dnem 10. 1. 2015 [srov. čl. 66 odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012].

14. Nařízení Brusel I je základním, přímo použitelným právním předpisem evropského mezinárodního práva procesního, který má aplikační přednost před vnitrostátním právem a jehož cílem je sjednotit pravidla mezinárodní příslušnosti pro soudy členských států Evropské unie, aby se zabránilo „rozmnožení potenciálních mezinárodních soudních příslušností v jednom sporu se stejným skutkovým i právním základem“ a aby se posílila právní ochrana osob usazených v Evropské unii tím, že nařízení umožní žalobci snadnou identifikaci soudu, u kterého může podat svoji žalobu, a žalovanému umožní rozumně předpokládat, u kterého soudu by mohl být žalován [srov. rozsudky Soudního dvora Evropské unie ve věci C-295/95, J. F. proti J. L., a ve věci C-334/00, Fonderie Officine Meccaniche Tacconi SpA proti H. W. S. M. GmbH (HWS)]. Předpokladem použití pravidel pro určení příslušnosti stanovených tímto nařízením je, že situace, o kterou jde ve sporu, jímž se zabývá soud členského státu Evropské unie, může – tak jako v projednávané věci – vyvolat otázky ohledně určení mezinárodní příslušnosti tohoto soudu (srov. rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-327/10, Hypoteční banka a. s. proti U. L.). Je třeba mít na zřeteli, že pravidla o příslušnosti obsažená v Nařízení Brusel I upravují nejen mezinárodní příslušnost soudů některého členského státu v občanských a obchodních věcech s cizím prvkem, ale v některých případech upravují zároveň i místní příslušnost, jestliže svěřují příslušnost (mezinárodní i místní) soudu určitého místa [je tomu tak v čl. 5 odst. 1 písm. a), čl. 5 odst. 2, 3, 5, čl. 6 odst. 1, čl. 9 odst. 1 písm. b), čl. 10 a čl. 16 odst. 1, čl. 19 odst. 2 písm. a) a b) a čl. 39]. S ohledem na princip přednostní aplikace práva Evropské unie je pak vyloučeno použití pravidel místní příslušnosti obsažených v občanském soudním řádu tam, kde je místní příslušnost upravena přímo použitelným předpisem Evropské unie. Oproti tomu v případě, kdy přímo použitelný předpis Evropské unie upravuje výhradně jen mezinárodní příslušnost, použije se vnitrostátní právo na určení místní (věcné i funkční) příslušnosti (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 2012, sp. zn. [21 Cdo 260/2011](#)).

15. Podle čl. 2 odst. 1 Nařízení Brusel I, nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů

tohoto členského státu.

16. Podle čl. 3 odst. 1 Nařízení Brusel I osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 kapitoly II.

17. Podle ustálené judikatury Soudního dvora Evropské unie je systém určení obecné příslušnosti soudů stanovený v kapitole II Nařízení Brusel I založen na obecném pravidle uvedeném v čl. 2 odst. 1, podle kterého osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být žalovány u soudů tohoto státu bez ohledu na státní příslušnost účastníků řízení. V ustanoveních čl. 5 a 6 Nařízení Brusel I obsažených v oddílu 2 kapitoly II tohoto nařízení je upravena příslušnost soudů na výběr daná (zvláštní příslušnost), která je pro žalobce alternativou k příslušnosti soudů státu bydliště žalovaného podle čl. 2 odst. 1 Nařízení Brusel I. Pravidla příslušnosti v ustanoveních čl. 5 a 6 jsou odůvodněna úzkou vazbou mezi soudem a právním sporem nebo jinak usnadňují řádný výkon spravedlnosti (srov. bod 12 úvodních ustanovení Nařízení Brusel I); je na žalobci, zda odpovídající pravidlo příslušnosti na výběr dané využije. Tato pravidla o zvláštní příslušnosti soudů je třeba vykládat restriktivně v tom smyslu, že neumožňují výklad, který přesahuje případy výslovně upravené v Nařízení Brusel I (srov. například rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 16. 7. 2009 ve věci C-189/08, Zuid-Chemie BV proti Philippo's Mineralenfabriek NV/SA, nebo rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 18. 7. 2013 ve věci C-147/12, Östergötlands Fastigheter AB proti Frank Koot a Evergreen Investments BV).

18. Mezi ustanovení upravující příslušnost soudů na výběr danou patří také čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I, podle něhož osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se protiprávního jednání či jednání, které je postaveno na roveň protiprávnímu jednání, u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události. Pojem „protiprávního jednání či jednání, které je postaveno na roveň protiprávnímu jednání“ („deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti“), ve smyslu čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I, který je třeba vykládat autonomně s ohledem na systematiku a cíle tohoto nařízení, se vztahuje na všechny žaloby, jejichž cílem je určit odpovědnost žalovaného a které nesouvisí se smlouvou ve smyslu čl. 5 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel I (srov. například rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 27. 9. 1988 ve věci 189/87, Athanasios Kalfelis proti Banque Schröder, Münchmeyer, Hengst & Co. a dalším, nebo rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 25. 10. 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10C-161/10, eDate Advertising GmbH proti X a Olivier Martinez a Robert Martinez proti MGN Limited).

19. V projednávané věci bylo předmětem řízení určení neúčinnosti kupní smlouvy ze dne 10. 12. 2012, na základě které dlužník žalobce H. B. převedl na žalovanou, svou dceru, která má bydliště ve Spolkové republice Německo, předmětné nemovitosti nacházející se na území České republiky za kupní cenu 650 000 Kč.

20. Smyslem odpůrcí žaloby podle ustanovení § 42a zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, účinného do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), je – uvažováno z pohledu žalujícího věřitele – dosáhnout rozhodnutí soudu, kterým by bylo určeno, že je vůči němu neúčinný dlužníkem učiněný právní úkon, jenž zkracuje uspokojení jeho vymahatelné pohledávky. Rozhodnutí soudu, kterým bylo odpůrcí žalobě vyhověno, pak představuje podklad k tomu, že se věřitel může na základě titulu způsobilého k výkonu rozhodnutí nebo exekuci (exekučního titulu), vydaného proti dlužníku, domáhat nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) postižením toho, co odporovaným (právně neúčinným) právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku, a to nikoliv proti dlužníku, ale vůči osobě, s níž nebo v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn. V případě, že uspokojení věřitele z tohoto majetku není dobře možné (například proto, že osobě, v jejíž prospěch dlužník odporovaný právní úkon učinil, již takto nabyté věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty nepatří), musí se věřitel – místo určení

neúčinnosti právního úkonu – domáhat, aby mu ten, komu z odporovatelného právního úkonu dlužníka vznikl prospěch, vydal takto získané plnění. Odpůrčí žaloba je tedy právním prostředkem sloužícím k uspokojení vymahatelné pohledávky věřitele v řízení o výkon rozhodnutí (exekucním řízení), a to postižením věcí, práv nebo jiných majetkových hodnot, které odporovaným právním úkonem ušly z dlužníkovu majetku, popřípadě vymožením peněžité náhrady ve výši odpovídající prospěchu získanému z odporovatelného právního úkonu. Předmětem řízení zahájeného žalobou o neúčinnost právního úkonu však nejsou samotné věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty a ani určení práva k nim, nýbrž určení, že právní úkon, kterým tyto věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty ušly z dlužníkovu majetku, je vůči věřiteli právně neúčinný (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2015, sp. zn. [21 Cdo 616/2014](#)).

21. Ve vztahu k odpůrčí žalobě dospěla judikatura Soudního dvora Evropské unie (srov. rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 26. 3. 1992 ve věci C-261/90, Mario Reichert, Hans-Heinz Reichert a Ingeborg Kockler proti Dresdner Bank AG), který má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se výkladu aktů přijatých orgány, institucemi nebo jinými subjekty Evropské unie [srov. článek 267 písm. b) Smlouvy o fungování Evropské unie a dříve článek 234 písm. b) Smlouvy o založení Evropského společenství], již dříve k závěru, že žaloba podle vnitrostátního práva, prostřednictvím níž se věřitel domáhá zrušení účinků převodu věcných práv k nemovitosti, kterým dlužník poškodil práva věřitele, nespadá pod čl. 5 bod 3 Úmluvy ze dne 27. 9. 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „Bruselská úmluva“) [uvedené platí i pro výklad obdobně znějícího ustanovení čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I, které uvedenou úmluvu nahradilo (srov. například rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 18. 7. 2013, ve věci C-147/12, Östergötlands Fastigheter AB proti Franku Kootovi a Evergreen Investments BV)]. Účelem takové žaloby totiž není uložit dlužníku, aby nahradil škodu, kterou způsobil svému věřiteli, nýbrž to, aby vůči věřiteli zanikly účinky dispozičního úkonu dlužníka učiněného v úmyslu zkrátit práva věřitele, a proto takovou žalobu nelze považovat za návrh směřující k uplatnění odpovědnosti žalovaného ve smyslu čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I. Tento závěr lze vztáhnout – vzhledem k výše uvedenému – i na odpůrčí žalobu podle ustanovení § 42a obč. zák.

22. V projednávané věci nelze postupovat ani podle čl. 22 odst. 1 Nařízení Brusel I, podle kterého bez ohledu na bydliště mají výlučnou příslušnost pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem a nájem nemovitostí, soudy členského státu, na jehož území se nemovitost nachází. Judikatura Soudního dvora Evropské unie dovodila, že žaloba, kterou se věřitel domáhá prohlášení neúčinnosti dispozice s věcným právem k nemovitosti vůči jeho osobě na základě skutečnosti, že tato transakce byla učiněna jeho dlužníkem k újmě vlastních práv věřitele, nespadá do působnosti článku 16 bodu 1 Bruselské úmluvy, který svým obsahem odpovídá ustanovení čl. 22 odst. 1 Nařízení Brusel I (srov. rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 10. 1. 1990 ve věci C-115/88, Mario P. A. Reichert, Hans-Heinz Reichert a Ingeborg Kockler proti Dresdner Bank AG). Soudní dvůr Evropské unie uvedený závěr odůvodnil zejména tím, že výlučná příslušnost členského státu, na jehož území se nemovitost nachází, se vztahuje pouze na žaloby, které směřují k určení rozsahu, obsahu, vlastnictví nebo držby nemovitosti nebo existence jiných věcných práv k ní a k tomu, aby držitelům těchto práv byla zajištěna ochrana výsad, které vyplývají z jejich právního postavení, a nikoli na odpůrčí žalobu, která spočívá v právu věřitele uplatnit svou pohledávku vůči dlužníkovi a zabezpečuje ochranu přístupu věřitele k majetku dlužníka a která – je-li úspěšná – způsobí, že dispoziční úkon dlužníka učiněný s úmyslem zkrátit práva věřitele není vůči věřiteli účinný. Projednání tohoto typu žaloby nadto nevyžaduje posouzení skutkových okolností ani použití pravidel či postupů *locus rei sitae* způsobem, který by odůvodňoval přiznání příslušnosti soudu státu, na jehož území se nemovitost nachází.

23. Dovozuje-li žalobce mezinárodní příslušnost českých soudů v projednávané věci z toho, že na dlužníka H. B. byla u tuzemského soudu podána obžaloba pro trestný čin poškození věřitele, pak

přehlíží, že tato okolnost by zakládala příslušnost uvedeného soudu jen k projednání žaloby o náhradu škody nebo žaloby o uvedení do původního stavu vyvolané uvedeným trestným činem (srov. čl. 5 odst. 4 Nařízení Brusel I), nikoli však k projednání odpůrcí žaloby.

24. Vzhledem k tomu, že na daný případ zjevně nedopadá ani ustanovení čl. 6 odst. 4 Nařízení Brusel I prosazované dovolatelem (nejde o věc týkající se smlouvy nebo nároku ze smlouvy, kde žaloba může být spojena s žalobou týkající se věcných práv k nemovitostem proti témuž žalovanému) a že se žalovaná nepodrobila příslušnosti (pravomoci) českých soudů ve smyslu čl. 24 Nařízení Brusel I, neboť ve vyjádření k žalobě doručené soudu prvního stupně dne 30. 1. 2014 namítala „věcnou a místní nepřislušnost soudu, a tedy pravomoc českého soudu“, není v posuzované věci dána pravomoc českých soudů, neboť příslušnými k jejímu projednání jsou vzhledem k bydlišti žalované podle ustanovení čl. 2 odst. 1 Nařízení Brusel I soudy Spolkové republiky Německo. Závěr soudů, že řízení musí být zastaveno pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, kterou je pravomoc soudu, je proto opodstatněný.

25. Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správné. Protože nebylo zjištěno, že by bylo postiženo některou z vad uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalobce podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.